

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ХОДИМЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ РЕСПУБЛИКА
ЎҚУВ-МЕТОДИКА МАРКАЗИ

БОЛАЖОН

таянч дастури

(Мактабгача таълимга қўйиладиган Давлат талаблари
асосида ишлаб чиқилган)

Тошкент-2016

Такомиллаштирилган “Болажон” таянч дастури
Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирилигининг 2016 йил
28-январдаги 1-сонли ҳайъат йиғилишида тасдиқланди.

Мазкур дастур “Мактабгача таълимга қўйиладиган Давлат талаблари” (2013 й.) асосида такомиллаштирилди.

Дастурда мактабгача ёшдаги болаларнинг жисмоний ривожланиши, ўз-ўзига хизмат ва гигиена, ижтимоий-ҳиссий ривожланиш, нутқ, ўқиш ва саводга тайёргарлик, билиш жараёни, атроф-муҳит тўғрисидаги билимларга эга бўлиш йўналишлари бўйича педагогик вазифалар берилган. Ҳар бир ёш гуруҳ болалари ўқув йили охирида эгаллашлари лозим бўлган билим, малака ва кўникмаларнинг зарурий ҳажми кўрсатилган.

Дастур мактабгача таълим муассасаси педагоглари, ота-оналар, болалар уйи педагоглари, шунингдек, ушбу соҳа билан қизиқувчи барча мутахассисларга мўлжалланган.

Илмий маслаҳатчилар: п.ф.д. проф. У.И.Иноятов, ф.ф.н. Б.Х.Данияров,
п.ф.д. Ф.Р.Қодирова. Амалий маслаҳатчи: С.С.Мирджалилова

Нашр учун масъул: М.Н.Аъзамова

Муаллифлар:

З.А.Раҳмонқулова

З.Й.Иброҳимова

М.З.Файзуллаева

М.М.Азизова

М.М.Нуриддинова

М.Ш.Расулева

Илмий муҳаррир: ф.ф.н. З.Й.Иброҳимова

Такризчилар:

Низомий номидаги ТДПУ доценти: Н.Джамилова, ўқитувчи Н.И.Режаметова.

Ўзбекистон халқ артисти, профессор, “Булбулча” болалар ашула ва ракс ансамблининг бадиий раҳбари Ш.Ёрматов.

ТШХТХҚТМОИ катта ўқитувчиси О.А.Махмудова, катта ўқитувчи З.Файзиева, ТВХТХҚТМОИ доценти Т.Л.Хурвалиева, ўқитувчи Д.Тошмухамедова, СВХТХҚТМОИ ўқитувчиси С.С.Раҳимова, НВХТХҚТМОИ ўқитувчиси Д.М.Раҳмонова, ФВХТХҚТМОИ ўқитувчиси О.Н.Абобакирова.

Тошкент педагогика коллеж директори п.ф.н. М.Тожиева, ўқитувчи Д.Каримова.

Тошкент шаҳар Юнусобод тумани 366-мактабгача таълим муассаса мудираси Х.У.Ризаева, Учтепа тумани 550-мактабгача таълим муассаса методисти С.Мажидова.

Андижон вилоят Пахтаобод тумани 13-мактабгача таълим муассаса услубчиси Я.Б.Абдурахмонова, олий тоифали мусиқа раҳбари М.М.Ўрозов, психолог М.Г.Дадабоева, тарбиячи Р.М.Қурбонова.

Муҳаррир: Валида Абдуғаффор қизи.

Муассис:

К И Р И Ш

Мактабгача давр – бу боланинг ўсиш, ривожланиш, ўзини намоён этишга интилиш, ўрганишга, билишга иштиёқи кучли бўлган даврдир. Айнан шу даврда боланинг инсоний сифатлари ва ақлий салоҳияти ривожланиши учун пойдевор яратилади. Мактабгача ёшдаги бола билан таълим-тарбия қанчалик эрта бошланса, самараси шунчалик эрта намоён бўлади ва боланинг бутун ҳаётига ижобий таъсир қилади.

Мактабгача таълим-тарбия – ҳар бир болага индивидуал ёндашиш, уни шахс сифатида ҳурмат қилиш, маънавий-ахлоқий томондан тарбиялаш, боланинг қизиқиш ва эҳтиёжига мос тарзда таълим беришни назарда тутади.

Мактабгача таълим мазмуни ва методлари бола шахсининг шаклланиши, унинг мустақил шахс сифатида тан олиниши жараёнлари кечадиган муҳитда ташкил этилиши катта аҳамиятга эга. Зеро, шахс сифатида шаклланган, камол топган бола ўзини, ўзлигини танийди ва келажакда миллатнинг, юртнинг фахрига айланади.

Мактабгача таълим муассасасида боланинг келажак ҳаётида муваффақиятга эришишига ёрдам берувчи жисмоний, ақлий ва маънавий қобилияти билиш жараёнида, бизни ўраб турган атроф-муҳитни ўрганиш, нутқ ўстириш, бадий асарлар тинглаш, расм чизиш, қуриш-ясаш, жисмоний машқлар бажариш ва бошқа фаолият турларида ривожланади. Бу фаолиятларда йўналишлар бир-бири билан уйғунлаштирилиб – интеграллашган режалаштириш асосида ташкил этилади ҳамда ўйин шаклида қизиқарли тарзда олиб борилади. Ўйин кичкинтойнинг табиий эҳтиёжлари ва истакларига мос келганлиги сабабли, ўйин жараёнида ўрганаётган мавзунини қувноқлик билан такрорлайди, енгиллик билан ўзлаштиради.

Мактабгача таълим муассасасининг асосий вазифаси – ҳар бир бола шахсини ёш босқичига мос тарзда сифатли ривожлантириш ва уни навбатдаги таълим босқичига пухта тайёрлашни таъминлаш ҳамда муассасада ижобий муҳит ва зарур шароит яратишдан иборатдир.

Мактабгача таълимда инклюзив таълим, яъни барча болаларни таълимга қамраб олиш муҳим вазифалардан биридир. Инклюзив таълим жараёнини ташкил этишда ҳар бир боланинг физиологик ва руҳий ривожланиши, айниқса, ўзига хос (*имконияти чекланган*) болаларнинг индивидуал хусусиятлари эътиборга олинади.

Мактабгача таълим самарадорлигини ошириш мақсадида, бу жараёнга ота-оналарни ҳамкорлик асосида жалб қилиш ишларига алоҳида эътибор бериш муҳим. Ота-она боланинг биринчи устози. Улар ўз фарзандига доимо эзгулик тилайди, Ватанимиз равнақига ўз ҳиссасини қўшадиган, халқимиз манфаатлари учун хизмат қила оладиган инсон бўлишини истайди.

Таълим-тарбия жараёни – ота-оналар ва мураббийлардан катта сабр, меҳр ва бола тарбиясига илмий асосланган ягона ёндашувни талаб қилади. Тўғри йўсинда олиб борилган тарбия натижасида бола мустақил фикр юритишга ва катта ҳаётга дадил қадам қўйишга ҳозирлик кўради.

Мазкур такомиллаштирилган Дастурда “Таълим тўғрисида”ги Қонун, “Мактабгача таълим Концепцияси” ҳамда “Мактабгача таълимга қўйиладиган Давлат талаблари” (2013 йил)дан келиб чиқиб, болани интеллектуал ва жисмоний ривожлантириш, миллий-маданий ва умуминсоний кадриятлар руҳида тарбиялаш, мактаб таълимига тайёрлаш жиҳатлари замонавий педагогика ва психология тамойилларига таянган ҳолда қайта кўриб чиқилди.

“Мактабгача таълимга қўйиладиган Давлат талаблари”нинг барча йўналишларида берилган индикаторлар такомиллаштирилган “Болажон” таянч дастурига тўлиқ қамраб олинди. Дастур мактабгача ёшдаги бола ривожланишига мослаштирилди, аниқлаштирилди, мисоллар билан бойитилди. Ноанъанавий усулларда ишлаш йўллари кўрсатилди.

Шунингдек, боланинг ҳаёти ва соғлиғини ҳимоялаш, таълим-тарбия жараёнини пухта олиб бориш, унинг таффаккур, тасаввур ва нутқини ривожлантириш билан бирга, мустақил ўрганишга, фикрлашга, ижодкорликка, ўз шахсини ҳурмат қилиш, ўзига ишонч туйғусини шакллантиришга қўйилган вазифалар кенгайтирилди, шакл, мазмун ва услубий томондан бойитилди.

Дастурда муҳим тарбиявий вазифалардан бири – боланинг соғлом турмуш тарзи ҳақидаги тасаввурларини таркиб топтириш, гигиеник ва ҳаракат маданиятини сингдириб боришга алоҳида аҳамият берилди.

Ижтимоий-ҳиссий ривожланиш йўналишида миллий ўзликни англаш, ўзи ва ўзгалар шахсини ҳурмат қилиш, ҳис-туйғуларини ифодалаш, ўғил ва қиз болага хос бўлган фазилатларни тушуниш, катталар ва тенгдошлари билан эркин мулоқот қилиш ва миллий кадриятларимизга хос муомала одобига таянишга урғу берилди.

Дастурда бола нутқини ҳар томонлама ривожлантириш (*фонетик, лексик, грамматик*)га алоҳида эътибор қилинди, мисоллар, тавсиялар билан бойитилди.

Болани маънавий-ахлоқий, эстетик жиҳатдан тарбиялаш, қалбида китобга нисбатан ҳавас уйғотиш, илк китобхонлик маданиятини шакллантиришга қўйилган талаблар бойитилди; миллий меросимиз, ўзбек халқ оғзаки ижоди, халқ ўйинлари, мусиқа, рақс, расм, лой иши, аппликация, қуриш-яшаш бўлимлари тўлдирилди.

Дастурда бошқа халқларга ҳурмат ҳиссини тарбиялаш назарда тутилган ва болани меҳрибонлик, гўзалликни ҳис қилишни ўргатишга алоҳида аҳамият берилди.

Болани табиат билан таништириш асосида илк экологик маданиятини тарбиялаш, она-табиатни асраб-авайлаш, ўсимликларни парвариш қилиш кўникмаларини ривожлантириш вазифалари кенгайтирилди.

Такомиллаштирилган “Болажон” таянч дастури мактабгача таълим тизимидаги барча муассасалар учун бажарилиши зарур бўлган дастур ҳисобланади.

Таянч дастурининг мақсади мактабгача ёшдаги ҳар бир болани мактаб таълимига сифатли тайёрлаш: одобли, ақлли, хушмуомала, ўзига ишонган, ўз олдига қўйган мақсадини амалга оширишга интиладиган, мустақил фикрлайдиган, миллий ва умуммиллий кадриятларни кадрлайдиган, жисмонан соғлом болани тарбиялашдан иборат.

Дастурнинг вазифаси болани жисмоний, ақлий ҳамда ижтимоий-ҳиссий жиҳатдан камол топтириш ва соғлиғини муҳофаза қилиш; эркин фикрлаш, ижодий қобилиятини ривожлантириш, ахлоқий ва маънавий жиҳатдан баркамол, шунингдек, келажакда мустақил ва онгли яшайдиган комил инсон қилиб вояга етказиш учун зарур шарт-шароитлар яратишдан иборат.

Дастурнинг мазмуни қуйидаги тамойилларга таянади:

- мактабгача таълимнинг давлат ва жамият талабларига мослиги;
- мактабгача таълимнинг демократиклиги;
- бола шахсига йўналтирилганлиги;
- болани соғломлаштиришга қаратилганлиги;
- боланинг қобилияти, эҳтиёжи, имкониятига мослиги;
- мактабгача таълимда ўйин фаолиятининг етакчилиги;
- мактабгача таълимнинг инсонпарварлиги;
- мактабгача таълимнинг ижтимоий турмуш билан мослиги;
- мактабгача таълимнинг оила ва бошланғич таълим билан узвийлиги.

Муассаса дастурни амалга оширишда ҳар бир болада қуйидаги сифатларни ривожлантиришни мақсад қилиб қўйиши лозим:

- ижодкорлик, тасаввур эта олиш, зукколик;
- мустақил фикрлаш лаёқатига эга бўлиш;
- муаммоларни аниқлаш ва уларни ҳал этиш йўллари топишга интилиш;
- жамият, мамлакатлар, атроф-муҳит муаммоларига бефарқ қарамаслик.

“Болажон” таянч дастурида ҳар бир болани ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш қуйидаги омилларга асосланади:

- давлат ва жамият бошқарувини эркинлаштириш ва унинг баркамол шахсга бўлган муносабатининг кучайганлиги;
- эркин фуқаро маънавиятининг шаклланиши;
- миллий урф-одатлар ва тарихий хотира, ўзликни англаш туйғуси ривожланаётганлиги;
- миллий ва умуминсоний кадриятларга ҳурмат-эҳтиром туйғусини шаклланаётганлиги.

Айнан шу омиллар бола шахсининг жисмоний ривожланиш, ўз-ўзига хизмат ва гигиена, ижтимоий-ҳиссий ривожланиш, нутқ, ўқиш ва саводга тайёргарлик, билиш жараёни ва атроф-муҳит тўғрисидаги билимларга эга бўлиш йўналишларига мос тарзда умумий ривожланишини таъминлайди.

Мазмун жиҳатдан дастур таркибига:

- жисмоний ривожланиш, ўз-ўзига хизмат ва гигиена;
- ижтимоий-ҳиссий ривожланиш;
- нутқ, ўқиш ва саводга тайёргарлик;
- билиш жараёни ва атроф-муҳит тўғрисидаги билимларга эга бўлиш йўналишларида таълим-тарбия вазифалари киритилган.

Ушбу дастур болани шахс сифатида шакллантиришда мактабгача таълим тизими мутахассислари ва ота-оналар учун энг яқин маслаҳатчи бўлиб хизмат қилади, деган умиддамиз.

Қуйида берилаётган мавзулар куз ойлари учун. Тўлиқ матн ва мавзулар китоб ҳолатида нашр қилиниб амалиётчиларга етказиб берилади.

МАШҒУЛОТЛАРНИНГ МАВЗУЛИ-ТАҚВИМ РЕЖАСИ

Илк ёш гуруҳ (2-3 ёш)

№	Машғулот номи	Ўқув йили давомида				
		Ҳафтада	Бир ойда	1-ярим йиллик	2-ярим йиллик	Жами
1.	Атроф-муҳит билан таништириш	0,5	2	8	10	18
2.	Табиат билан таништириш	0,5	2	8	10	18
3.	Таълимий ўйин-машқлар (сенсор тарбия)	1	4	16	20	36
4.	Нутқ ўстириш	1	4	16	20	36
5.	Бадий адабиёт билан таништириш	0,5	2	8	10	18
6.	Расм	1	4	16	20	36
7.	Лой иши	0,5	2	8	10	18
8.	Қуриш-ясаш	1	4	16	20	36
9.	Жисмоний тарбия	2	8	32	40	72
10.	Мусиқа	2	8	32	40	72
Жами:		10	40	160	200	360

Атроф-муҳит билан таништириш (2-3 ёш)

Она Ватан ва атроф-олам	Байрамлар	Кагталар меҳнати	Транспорт воситалари	Буюмлар	Кийимлар	Тана қисмлари ва гигиена	Йил давомида
3	2	2	1	2	4	4	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Она Ватан ва атроф-олам	
1.	Бизнинг гуруҳ.
2.	Бизнинг ўйин майдончамиз.
3.	Бизнинг оила.
Байрамлар	
1.	Мустақиллик байрами.
Тана қисмлари ва гигиена	
1.	Тана қисмларимизни ўрганамиз (бош, қош, кўз, бурун, оғиз, тиш, қулоқ,

	<i>қўл ва оёқлар).</i>
2.	Қўлимизни ювамиз.
3.	Тишимизни ювамиз.

**Табиат билан таништириш
(2-3 ёш)**

Жонсиз табиат	Жонли табиат		Йил давомида
	Ўсимликлар дунёси	Ҳайвонот дунёси	
4	7	7	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Жонсиз табиат	
1.	Қум ва сув билан турли ўйинлар ўйнаймиз.
2.	Қуёш ва ой (<i>кун ва тун</i>).
Жонли табиат	
Ўсимликлар дунёси	
3.	Боққа сайр (<i>дарахт, гул ва ўт-ўланни фарқлаш бўйича илк тушунча бериш</i>).
4.	Қизил помидор.
5.	Мазали бодринг.
Ҳайвонот дунёси	
6.	Мушукча билан танишамиз.
7.	Кучукча.
Сайрда	
1.	Об-ҳаводаги айрим ўзгаришлар.
2.	Майдончага учиб келувчи қушлар.
3.	Майдонча бўйлаб мақсадли сайр (<i>турли фаслларда</i>).

**Таълимий ўйин-машқлар
(сенсор тарбия)
(2-3 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Қўғирчоқлар Лолахон ва Качалполвоннинг юз-қўлини ювамиз.
2.	Қўғирчоқларни кийинтирамиз.
3.	Қўғирчоқ Лолахонни овқатлантирамиз.
4.	Рангли шарчаларни юмалатиш.
5.	Олмаларни ранги (<i>сарик, қизил ва яшил</i>)га қараб йиғ.
6.	Кубикдан минора курамиз.
7.	Кубикдан минора курамиз.
8.	Рангли пирамидани йиғ.
9.	Қувноқ поезд ва вагончалар (<i>ўйин машиқ</i>).
10.	Жойига қўй (<i>шакли бўйича</i>).

11.	Йиғма кубиклар билан ўйин.
12.	Ажойиб қутича.

**Ижтимоий-ҳиссий ривожланиш
(2-3 ёш)**

Т.р.	Мавзулар
1.	Келинг танишамиз. “Менинг исмим ...”, “Ким бу-?” (ўйинлар).
2.	Саломлашишни ўрганамиз. “Ассалому-алайкум, бу мен” (ўйин).
3.	Мен қувноқ боламан. “Бу уйчада ким яшайди?” (ўйин).
4.	Мен ва менинг оилам. “Менинг оилам” (бармоқ театри).
5.	Таниш ва нотаниш одамлар. “Танийман-танаймайман” (ўйин).
6.	Мен бажара оламан. “Бармоққа-бармоқ” (ўйин).

**Нутқ ўстириш
(2-3 ёш)**

Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	Луғат иши	Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	Боғланишли нутқни шакллантириш	Йил давомида
6	10	5	15	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	
1.	И.Муслим. “Чумчуқ” (шеър).
2.	“Алла” (қўшиқ).
Луғат иши	
1.	“Рангли қаламлар” (таълимий ўйин).
2.	“Қўғирчоқ Лолахонни кийинтирамиз” (таълимий ўйин).
Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	
1.	“Қўғирчоқ Лолахонни чўмилтирамиз (таълимий ўйин).
2.	“Жуфтини топ” (таълимий ўйин).
Боғланишли нутқни шакллантириш	
1.	“Шолғом” (рус халқ эртаги).
2.	“Бўри билан эчки” (ўзбек халқ эртаги).

**Бадий адабиёт билан таништириш
(2-3 ёш)**

Шеър ёд олиш	Ўқиб бериш	Ифодали ўқиш	Сўзлаб бериш	Йил давомида
2	0	8	8	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Шеър ёдлатиш	
1.	Ш.Саъдулла “Лола ва мушук”.
2.	Т.Ортиқхўжаев “Кулча нон”.
Сўзлаб бериш	
1.	“Икки эчки” (<i>ўзбек халқ эртаги</i>).
2.	Р.Азизхўжаев “Ойижон” (<i>ҳикоя</i>).
Ифодали ўқиш	
1.	А.Обиджон “Пахта ва чигит”.
2.	Ҳ.Ёқубов “Қор”.
Кечки соатда ўқиладиган асарлар	
1.	Ҳ.Раҳмат ”Коптогим” (<i>шеър</i>).
2.	Ҳ.Муродов “Ўрдагим” (<i>шеър</i>).
3.	“Очкўз ит” (<i>ўзбек халқ эртаги</i>).
4.	“Бойчечагим ҳиллолик...” (<i>мавсум қўшиғи</i>).

Тасвирий фаолият
(2-3 ёш)

Расм	Лой иши	Қуриш-яшаш	Йил давомида
36	18	36	90

Расм*
(2-3 ёш)

Т.р	Машғулот мавзулари
1.	Расмли китоблар оламига саёҳат.
2.	Яшил майсалар (<i>бармоқ билан табиий рангдан фойдаланиб</i>).
3.	Чиройли қизил копток (<i>пахтали таёқча</i>).
4.	Ёмғир ёғар – чак-чак (<i>бармоқ билан табиий рангдан фойдаланиб</i>).
5.	Қўғирчоқ Лолахонга мунчоқлар (<i>пахтали таёқча</i>).
6.	Қизил олмалар (<i>бармоқ билан табиий рангдан фойдаланиб</i>).
7.	Қушчалар учун дон сочамиз (<i>бармоқ билан табиий рангдан фойдаланиб</i>).
8.	Ихтиёрий расм.
9.	Ширмой нон (<i>пахтали таёқча</i>).
10.	Қушчанинг излари – тик-тик (<i>пахтали таёқча</i>).
11.	Мўйқалам билан таништириш, қўллаш усулини ўргатиш.
12.	Ранг-баранг барглар (<i>баргни бўяш орқали</i>).

* Изох: Расм машғулоти бўйича барча ёш гуруҳларда мавзулардан кейин берилган усуллар тахминий бўлиб, бу усулларни тарбиячи ўзгартириши, болаларнинг кўникмаларидан келиб чиқиб мустақил танлаши мумкин.

**Лой иши
(2-3 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Лой (<i>пластилин, хамир</i>) билан таништириш.
2.	Қушчалар учун дон сепамиз (<i>ёрқин рангли пластилин</i>).
3.	Катта-кичик коптоклар (<i>пластилин</i>).
4.	Қизил олма (<i>пластилин</i>).
5.	Ширмой нон тайёрлайман (<i>лой ёки чинни хамир</i>).
6.	Қўғирчоқ Лолахон учун мунчоклар (<i>қизил, сариқ, яшил рангли чинни ёки тузли хамир</i>).

**Қуриш-ясаш
(2-3 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Кубик билан танишамиз ва минора ясаймиз (<i>3 та кубик</i>).
2.	Пирамидани йиғ.
3.	Боғчамиз йўлакчаси (<i>узун ва қисқа</i>).
4.	Ихтиёрий қуриш-ясаш.
5.	Леголардан минора (<i>лего тўплами</i>).
6.	Кубиклардан минора (<i>4 та кубик</i>).
7.	Катта-кичик дарвозалар (<i>кубик, гишт</i>).
8.	Ихтиёрий қуриш-ясаш.
9.	Баланд-паст миноралар (<i>кубик, гишт</i>).
10.	Кубиклардан минора (<i>5 та кубик</i>).
11.	Кенг ва тор йўлакча (<i>лего тўплами</i>).
12.	Ихтиёрий қуриш-ясаш.

Жисмоний тарбия*
(2-3 ёш)

Юриш	Югуриш	Сакраш	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш	Майда моторикани ривож-лантириш	Сенсомоторикани ривож-лантириш	Йил давомида
14	12	14	12	8	6	6	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Юриш машқлари
1.	Бир қатор бўлиб, тўғри юриш (<i>тарбиячининг кўрсатмаси асосида</i>).
2.	Жуфт-жуфт бўлиб юриш.

Югуриш машқлари	
1.	Юришдан югуришга ўтиш (<i>тарбиячи кўрсатмаси асосида</i>).
2.	Қаторда, кетма-кет югуриш.
Сакраш машқлари	
1.	Турган жойида сакраш.
2.	Турган жойида айланиш.
Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш машқлари	
1.	Тўпларни йиғиб, жойига қўйиш.
2.	Тўпни нишонга икки қўллаб ирғитиш.
3.	Қум халтачани икки қўллаб ирғитиш.
Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш машқлари	
1.	Хонада эмаклаб юриш.
2.	Арқон остидан эмаклаб ўтиш (<i>баландлиги 25-30 см</i>).
Майда моторикани ривожлантириш машқлари	
1.	Қувноқ бармоқлар (<i>бармоқлар машқи</i>).
2.	Қор юмалоқлаш.
Сенсомоторикани ривожлантириш	
1.	“Қайси ҳайвоннинг овози?” ўйини (<i>овозидан таниб ҳайвоннинг ҳаракатларини бажариш</i>).
2.	Кўриш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.
3.	Таъм билиш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.

*Изоҳ: Илк гуруҳда ҳафтанинг биринчи ярмида юриш, югуриш, сакраш, юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш, майда моторикани ривожлантириш бўлимларида янги ҳаракатлар ўргатилади, ҳафтанинг иккинчи ярмидаги машғулотда ушбу ҳаракатлар мустаҳкамланади.

Муסיқа (2-3 ёш)

Муסיқа тинглаш	Муסיкий-ритмик ҳаракатлар	Рақс	Кўшиқ айтиш	Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	Муסיкий таълимий ўйин	Йил давомида
15	6	8	20*	3	20	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
Муסיқа тинглаш*	
1.	“Алла” – ўзбек халқ кўшиғи.
2.	С.Бобоев “Кўғирчоғим аллаё”.
Муסיкий-ритмик ҳаракатлар	
1.	Э.Парлова “Марш” (<i>бир оёқда; икки оёқда; гоҳ ўнг, гоҳ чап оёқда тўпилатиш</i>).

2.	М.Икромова “Қўллар машқи” (бир қўлни; иккинчи қўлни; икки қўлни тенг ҳаракатлантиришига ўргатиш).
Рақс	
1.	М.Икромова “Бармоққа бармоқ”.
2.	Шиқилдоқчалар билан рақс.
Қўшиқ айтиш*	
1.	М.Икромова “Сарик баргчалар”.
2.	С.Абрамова “Қўғирчоғим”.
Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	
1.	М.Икромова “Қувноқ шиқилдоқчалар”.
2.	Қувноқ кўнғироқчалар.
Муסיқий таълимий ўйин*	
1.	“Чапак-чапак” – ўзбек халқ ўйини.
2.	Сичқонча югураяпти.
3.	Қуёнчалар сакраяпти.
4.	Чумчуқлар учаяпти.

МАШҒУЛОТЛАРНИНГ МАВЗУЛИ-ТАҚВИМ РЕЖАСИ

Кичик гуруҳ (3-4 ёш)

Т.р.	Машғулот номи	Ўқув йили давомида				Жами
		Ҳафтада	Бир ойда	1-ярим йиллик	2-ярим йиллик	
1.	Атроф-муҳит билан таништириш	1	4	16	20	36
2.	Табиат билан таништириш	0,5	2	8	10	18
3.	Илк математик тасавурларни шакллантириш	1	4	16	20	36
4.	Нутқ ўстириш	1	4	16	20	36
5.	Бадиий адабиёт билан таништириш	0,5	2	8	10	18
6.	Расм	2	8	32	40	72
7.	Лой иши	1	4	16	20	36
8.	Аппликация	0,5	2	8	10	18
9.	Қуриш-ясаш	0,5	2	8	10	18
10.	Жисмоний тарбия	2	8	32	40	72
11.	Муסיқа	2	8	32	40	72
Жами:		12	48	192	240	432

Атроф-муҳит билан таништириш (3-4 ёш)

Она Ватан ва атроф-олам	Буюк сиймолар	Байрамлар	Қатталар меҳнати	Транспорт воситалари	Буюмлар	Кийимлар	Тана қисмлари ва гигиена	Йил давомида
10	1	2	9	3	4	4	4	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Она Ватан ва атроф-олам	
1.	Саломлашиш одоби.

2.	Гуруҳимиз хоналари.
Байрамлар	
1.	Мустақиллик байрами.
Катгалар меҳнати	
1.	Меҳрибон боғча опамиз.
Тана қисмлари ва гигиена	
1.	Тана қисмларимизни ўрганамиз (<i>бош, қош, кўз, бурун, оғиз, тиш, қулоқ, қўл ва оёқларнинг вазифаси</i>).
2.	Қўлларимизни ювамиз.
3.	Тишимизни ювамиз.
4.	Озода юрамиз.

**Табиат билан таништириш
(3-4 ёш)**

Жонсиз табиат	Жонли табиат		Йил давомида
	Ўсимликлар дунёси	Хайвонот дунёси	
2	8	8	18

Т.р.	Машғулот мавзулари	
Жонсиз табиат		
1.	Қум ва сув ҳақида нима биламиз?	
2.	Эрталаб, кундузи, кечкурун, кечаси.	
Жонли табиат		
Ўсимликлар дунёси		
3.	Сариқ ва қизил сабзилар.	
4.	Мазали картошка ва фойдали шолғом.	
Хайвонот дунёси		
5.	Қўй ва кўзичоқ (<i>сурат орқали</i>).	
6.	Асалари.	
Сайрда		
Жонсиз табиат		
1.	Кун ва туннинг алмашуви.	
2.	Об-ҳаводаги айрим ўзгаришлар (<i>турли фаслларда</i>).	
Жонли табиат		
3.	Майдонча бўйлаб мақсадли сайр (<i>турли фаслларда</i>).	
4.	Олма, олча дарахтлари (<i>турли фаслларда</i>).	
5.	Майдончамизга қушлар (<i>мусича, чумчуқ</i>) учиб келди.	

**Илк математик тасаввурларни шакллантириш
(3-4 ёш)**

Сон ва санок	Миқдор, катталиқ	Геометрик шакллар	Фазода мўлжал олиш	Вақт бўйича илк тушунчалар	Йил давомида
9	9	9	7	2	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Сон ва санок
1.	Битта ва кўп шарлар.
2.	Она мушук битта, мушукчалар кўп.
	Миқдор, катталиқ
1.	Узун-калта ленталар.
2.	Баланд-паст ҳақида нималарни биламиз?
	Геометрик шакллар
1.	Доира шакли билан танишамиз.
2.	Рангли доиралар.
	Фазода мўлжал олиш
1.	Бу – ўнг кўлим, буниси – чап кўлим.
2.	Ўнг ва чап кўлимни фарқлайман.
	Вақт бўйича илк тушунчалар
1.	Кун ва тун.

**Ижтимоий-ҳиссий ривожланиш
(3-4 ёш)**

Т.р.	Мавзулар
1.	Ассалому - алайкум, бу мен! “Келинг, танишамиз” (<i>танишув ўйини</i>).
2.	Менинг оилам (<i>оилавий фотосурат</i>). “Оилам расмини топаман” (<i>ўйин</i>).
3.	Менинг севимли бувижоним ва бобожоним. “Оила” (<i>воқеабанд ўйин</i>).
4.	Хушмуомала болалар. “Лаббай, хўп бўлади” (<i>ўйин</i>).
5.	Мен ва атрофимдагилар. “Ассалому-алайкум, раҳмат, хайр” (<i>ўйин</i>).
6.	Менинг ҳисларим. “Кайфият” (<i>ўйин</i>).

**Нутқ ўстириш
(3-4 ёш)**

Нутқ товуш	Луғат иши	Нутқнинг грамматик	Боғланишли нутқни	Йил давомида
-------------------	------------------	---------------------------	--------------------------	---------------------

маданиятини тарбиялаш		тузилишини шакллантириш	шакллантириш	
5	9	8	14	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	
1.	“S” товуши.
2.	“Sh” товуши.
Луғат иши	
1.	Устки кийимлар.
2.	Буюмларнинг сифати ва белгилари (<i>катталиги, ранги</i>).
3.	Қафасдаги кушчани кузатиш.
Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	
1.	Ўйинчоқлар: мушукча, кучукча, қўзичоқ (<i>2-3 та гандан иборат кичик ҳикоя</i>).
2.	Қўғирчоқ Раъно (<i>кичик ҳикоя</i>).
3.	Ўйинчоқлар: айиқча, тулкича (<i>кичик ҳикоя</i>).
Боғланишли нутқни шакллантириш	
1.	“Бўри билан эчки” (<i>ўзбек халқ эртаги</i>).
2.	“Шолғом” (<i>рус халқ эртаги</i>).
3.	“Бўри ва эчки болалари” (<i>рус халқ эртаги</i>).

**Бадий адабиёт билан таништириш
(3-4 ёш)**

Шеър ёд олиш	Ўқиб бериш	Ифодали ўқиш	Сўзлаб бериш	Йил давомида
3	3	6	6	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Шеър ёдлатиш	
1.	Р.Файз “Бодринг”.
2.	З.Исомиддинов “Чана”.
Ўқиб бериш	
1.	Ҳ.Бадалов “Қип-қизил олма” (<i>ҳикоя</i>).
2.	“Эчки болалари” (<i>ўзбек халқ эртаги</i>).
Ифодали ўқиш	
1.	А.Зиёмат “Олтин кузим”.
2.	А.Абдураззоқ “Қиш кетар”.
Сўзлаб бериш	
1.	“Нон ҳамроҳ” (<i>афсона</i>).
2.	Мирмуҳсин “Олхўри ва ўрик” (<i>адабий эртак</i>).

Кечки соатда ўқиладиган асарлар	
1.	“Офтоб чикди оламга...” (болалар халқ кўшиги).
2.	“Келса йилбоши – Наврўз...” (мавсум кўшиги).
3.	А.Носиров “Янги машина” (ҳикоя).
4.	“Сичкон-мушук ўйнаймиз...” (ўйин кўшиги).
5.	З.Иброҳимова “Онасини қидирган жўжа” (адабий эртак).

Тасвирий фаолият
(3-4 ёш)

Расм	Апликация	Қуриш-ясаш	Лой иши	Йил давомида
72	18	18	36	144

Расм
(3-4 ёш)

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Байроқчалар (қалам).
2.	Ширин кулча нонлар (пахтали таёқча).
3.	Булут ва қуёш (ғижимланган елим халта ёрдамида).
4.	Қизил ва сариқ олмалар (қалам).
5.	Қувноқ коптоқлар (қалам).
6.	Кулиб турган қуёш (кафт билан қумда расм чизиши).
7.	Учта халқали пирамида (қалам).
8.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.
9.	Олмаҳон учун ёнғоқлар (қалам).
10.	Типратикан (бармоқ ва қаламлар ёрдамида).
11.	Қувноқ бўғирсоқ (пахтали таёқча).
12.	Гулзор (қумда расм чизиши).
13.	Тарвуз (бармоқ ва қаламлар ёрдамида).
14.	Қувноқ кўзичоқ (қора қалам).
15.	Паравоз учун темир йўллар (мўйқалам).
16.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.
17.	Катта-кичик қовунлар (мўйқалам).
18.	Ёмғир ёғди чак-чак (қумда расм чизиши).
19.	Сарак-сарак кўғирчоқ (губка).
20.	Катта-кичик ликобчаларни безаймиз (пахтали таёқча).
21.	Катта шолғом (эртак асосида қаламлар билан чизиши).
22.	Қўёнчалар учун уй (қалам ва мўйқалам).
23.	Барг тўкилар – шитир-шитир (кафт ва бармоқлар орқали).
24.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.

**Лой иши
(3-4 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Лой (<i>пластилин, хамир</i>)дан ажойиб нарсалар ясаймиз.
2.	Ширин кулча нонлар (<i>ёрқин рангли пластилин</i>).
3.	Қизил, сариқ олмалар (<i>сариқ, қизил рангли хамир</i>).
4.	Учта халқали пирамида (<i>3 хил рангдаги пластилин</i>).
5.	Катта-кичик коптоклар (<i>сариқ, қизил рангли хамир</i>).
6.	Типратикан (<i>лой ва писта доналари</i>).
7.	Қувноқ бўғирсоқ (<i>лой ёки пластилин</i>).
8.	Ихтиёрий лой иши.
9.	Тешик кулчалар (<i>сариқ рангли пластилин</i>).
10.	Қўғирчоқ учун конфетлар (<i>турли рангдаги пластилинлар</i>).
11.	Сарак-сарак қўғирчоқ (<i>тузли ёки чинни хамир</i>).
12.	Катта-кичик ликобчалар (<i>лой</i>).

**Апликация
(3-4 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Седанали кулча нонлар (<i>тайёр шакл асосида</i>).
2.	Қизил ва сариқ олмалар (<i>қоғоз йиртиши йўли билан</i>).
3.	Қуёнча учун қизил ва сариқ сабзи (<i>қоғоз йиртиши йўли билан</i>).
4.	Қувноқ бўғирсоқ (<i>тайёр шакл асосида</i>).
5.	Қовун ва тарвуз (<i>тайёр шакл асосида</i>).
6.	Япроқлар ўйин тушар (<i>қоғоз йиртиши йўли билан</i>).

**Қуриш-ясаш
(3-4 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Боғчамиз йўлакчалари (<i>лего тўплами</i>).
2.	Пирамидани йиғ.
3.	Машина ясаймиз (<i>лего тўплами</i>).
4.	Рангли халқалардан баланд пирамидалар ясаймиз.
5.	Паст ва баланд минора (<i>лего тўплами</i>).
6.	Катта-кичик уйчалар (<i>лего тўплами</i>).

Жисмоний тарбия*
(3-4 ёш)

Юриш	Югуриш	Сакраш	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш	Майда моторикани ривожлантириш	Сенсомоторикани ривожлантириш	Йил давомида
14	14	12	12	8	6	6	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Юриш машқлари
1.	Сафда тўғри, мувозанат саклаб юриш.
2.	Тиззаларни баланд кўтариб юриш.
	Югуриш машқлари
1.	Йўналишни ва тезликни ўзгартириб югуриш.
2.	Буюмлар орасидан югуриш.
	Сакраш машқлари
1.	Турган жойда сакраш.
2.	Чапак чалиб сакраш (<i>тарбиячи кўрсатмаси асосида</i>).
	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш машқлари
1.	Тўпни бир-бирига юмалатиш.
2.	Тўпни юмалатиш ва қувиб етиш.
	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш машқлари
1.	Тўғри йўналиш бўйича эмаклаш.
2.	Доира бўйлаб эмаклаш.
	Майда моторикани ривожлантириш
1.	Тўпни бир қўлида ушлаб туриш, икки қўллаб ушлаш ва олдинга ташлаш.
2.	Қумли халтачаларни ирғитиш.
	Сенсомоторикани ривожлантириш
1.	Бўйинни бурмасдан кўзлар билан буюмни кузатиш, кўзларни чап ва ўнг томонга ҳаракатлантириш.
2.	Эшитиш ва тери туюш сезгиларини ривожлантириш машқлари.

***Изоҳ:** кичик гуруҳда ҳафтанинг биринчи ярмида болаларга янги ҳаракатлар ўргатилади, ҳафтанинг иккинчи ярмидаги машғулотда ушбу ҳаракатлар мустаҳкамланади.

**Музыка
(3-4 ёш)**

Музыка тинглаш	Музикалий-ритмик ҳаракатлар	Рақс	Қўшиқ айтиш	Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	Музикалий таълимий ўйин	Йил давомида
15	8	8	20*	6	15	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
Музыка тинглаш*	
1.	Д.Омонуллаева “Алла”.
2.	Д.Омонуллаева “Узум пишди”.
3.	С.Абрамова “Куз”.
4.	Д.Омонуллаева “Куз”.
Музикалий-ритмик ҳаракатлар	
1.	“Чори-чамбар” – ўзбек халқ куйи.
2.	С.Абрамова “Марш”.
3.	С.Абрамова “Югуриш” (“Бег”).
4.	Р.Рустамова “Бекинмачок” (“Прятки”).
Рақс	
1.	“Асп бўламан” – ўзбек халқ куйи (<i>жуфтли рақс</i>).
2.	“Коптокни юқорига от”.
3.	“Қўлларимиз чиройли”.
4.	Гуллар билан рақс.
Қўшиқ айтиш*	
1.	М.Икромова “Боғчамиз”.
2.	М.Икромова “Куз”.
3.	И.Акбаров “Арча байрами”.
4.	М.Икромова “Арча қўшиғи”.
Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	
1.	Доира (<i>овозидан топа олиш</i>).
2.	М.Икромова “Қувноқ шиқилдоқча”.
3.	Қутича (<i>овозидан топа олиш</i>).
Музикалий таълимий ўйин*	
1.	“Чапак-чапак” – ўзбек халқ ўйини.
2.	Юрамиз, югурамиз.
3.	Қуш ва қушчалар.
4.	Чумчуқлар ва мушук.
Музыкага оид маълумотлар	
1.	Товуш.
2.	Қўнғироқча, шиқилдоқча, доирача, бубен.

МАШҒУЛОТЛАРНИНГ МАВЗУЛИ -ТАҚВИМ РЕЖАСИ

Ўрта гуруҳ (4-5 ёш)

Т.р.	Машғулот номи	Ўқув йили давомида				
		Хафтада	Бир ойда	1-ярим йиллик	2-ярим йиллик	Жами
1.	Атроф-муҳит билан таништириш	1	4	16	20	36
2.	Табиат билан таништириш	0,5	2	8	10	18
3.	Илк математик тасавурларни шакллантириш	1	4	16	20	36
4.	Нутқ ўстириш	2	8	32	40	72
5.	Бадиий адабиёт билан таништириш	0,5	2	8	10	18
6.	Расм	2	8	32	40	72
7.	Лой иши	1	4	16	20	36
8.	Апликация	0,5	2	8	10	18
9.	Қуриш-ясаш	0,5	2	8	10	18
10.	Жисмоний тарбия	2	8	32	40	72
11.	Мусиқа	2	8	32	40	72
Жами:		13	52	208	260	468

Атроф-муҳит билан таништириш (4-5 ёш)

Она Ватан ва атроф-олам	Буюк сиймолар	Байрамлар	Катталар меҳнати	Транспорт воситалари	Буюмлар	Кийимлар	Тана қисмлари ва гигиена	Йил давомида
10	2	3	9	2	5	1	4	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Она Ватан ва атроф-олам	
1.	Менинг Ватаним.
2.	Она шахрим.
3.	Бизнинг маҳалла.

4.	Мен яшаётган кўча.
5.	Олтин куз.
Байрамлар	
1.	Мустақиллик байрами.
2.	“Меҳржон” – ҳосил байрами.
Катталар меҳнати	
1.	Боғбон меҳнати.
2.	Деҳқонлар меҳнати.
Тана қисмлари ва гигиена	
1.	Тана қисмларимизни ўрганамиз (<i>ўнг ва чап тирсак, ўнг ва чап елка, ияк в.б.</i>).
2.	Кўлимизни ювамиз ва соғлом бўламиз.

**Табиат билан таништириш
(4-5 ёш)**

Жонсиз табиат	Жонли табиат		Йил давомида
	Ўсимликлар дунёси	Ҳайвонот дунёси	
1	8	9	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Жонсиз табиат	
1.	Эрталаб, кундуз, кечкурун, тун.
Жонли табиат	
Ўсимликлар дунёси	
2.	Муассаса боғига сайр.
3.	Олхўри мевасининг фойдасини биласизми?
4.	Кузги дарахт (<i>хурмо</i>).
Ҳайвонот дунёси	
5.	Ёввойи ҳайвон: олмахон.
6.	Ёввойи ҳайвон: бўри.
Сайрда	
Жонсиз табиат	
1.	Об-ҳаво ҳолатини фарқлаш.
2.	Тош-қаттиқ, қум-сочилувчан.
Жонли табиат	
3.	Майдонча бўйлаб мақсадли сайр (<i>турли фаслларда</i>).
4.	Майдончага учиб келувчи кушлар (<i>кабутар, мусича, қалдирғоч</i>).
7.	Муассаса боғидаги дарахтлар (<i>турли фаслларда</i>).

**Илк математик тасаввурларни шакллантириш
(4-5 ёш)**

Сон ва санок	Миқдор, катталиқ	Геометрик шакллар	Фазода мўлжал олиш	Вақт бўйича илк тушунчалар	Йил давомида
9	9	8	5	5	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Сон ва санок	
1.	3 гача санашни ўрганамиз.
2.	Иккига бирни қўшсак 3 бўлади.
Миқдор, катталиқ	
1.	Ленталарни бўйига ва энига кўра таққослаймиз.
2.	Нарсаларнинг қалин-юпқалигини қиёслаймиз.
Геометрик шакллар	
1.	Қувноқ шакллар (<i>доира, квадрат ва учбурчак</i>).
2.	Тўғри тўртбурчак шакли билан танишамиз.
Фазода мўлжал олиш	
1.	Ўйинчоқларни ўнг қўл билан чапдан ўнгга қўяман.
2.	“Юқорига-пастга”, “олдинга-орқага”, “чапга-ўнгга” ҳаракатланамиз.
Вақт бўйича илк тушунчалар	
1.	Кун-тун.
2.	Кун қисм (<i>эрталаб, кундузи, кечқурун</i>)лари.

**Ижтимоий- хиссий ривожланиш
(4-5 ёш)**

№	Мавзулар
1.	Саломлашиш одоби. “Танишамиз – дўстлашамиз” (<i>танишув ўйини</i>).
2.	Менинг оилам. “Ўз оилангни топ” (<i>ўйин</i>).
3.	Оила аъзоларига ҳурмат. “Сиз ким билан яшайсиз?” (<i>ўйин</i>).
4.	Менинг севимли бувижоним ва бобожоним. “Оилавий фотосурат” (<i>ўйин</i>).
5.	Эҳтиёт бўлинг. “Эчки болалари” (<i>эртасосида ролли ўйин</i>).
6.	Мен ва атрофимдагилар. “Биз ҳаммамиз яхшимиз, биз ҳаммамиз ҳар хилмиз” (<i>ўйин</i>).

**Нутқ ўстириш
(4-5 ёш)**

Нутқ товуш	Луғат	Нутқнинг	Боғланишли	Йил
------------	-------	----------	------------	-----

маданиятини тарбиялаш	иши	грамматик тузилишини шакллантириш	нутқни шакллантириш	давомида
10	23	16	23	72

№	Машғулотлар мавзуси
Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	
1.	“S” товуши.
2.	“Z” товуши.
3.	“Sh” товуши.
4.	“S-Sh” товушлари.
Луғат иши	
1.	Ўйинчоқлар: тойчоқ ва кўзичоқ.
2.	Ўйинчоқ мушук ва кучук.
3.	“Зағизғон ўзига дўст ахтарди”.
4.	Хўроз, ғоз ва кўнғиз (<i>тасвирий ҳикоя</i>).
Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	
1.	“Кўй кўзичоқлари билан” (<i>сурат асосида ҳикоя тузиши</i>).
2.	“Тандир нон” (<i>сурат асосида ҳикоя тузиши</i>).
3.	“Зайнаб ва жўжалар” (<i>сурат асосида ҳикоя тузиши</i>).
4.	“Сигир бузоқчаси билан” (<i>сурат асосида ҳикоя тузиши</i>).
Боғланишли нутқни шакллантириш	
1.	С. Ғофуров “Рустамжон ва чумоли” (<i>ҳикоя</i>).
2.	“Ақлли қарға” (<i>ўзбек халқ эртаги</i>)
3.	Ш. Саъдулла “Дори” (<i>ҳикоя</i>).
4.	С. Ғофуров. “Соқолли шафтоли” (<i>ҳикоя</i>).
5.	С. Ғофуров. “Туш кўриш” (<i>ҳикоя</i>).
6.	Я. Саъдуллаева “Ғишт” (<i>ҳикоя</i>).

**Бадий адабиёт билан таништириш
(4-5 ёш)**

Шеър ёд олиш	Ўқиб бериш	Ифодали ўқиш	Сўзлаб бериш	Йил давомида
4	5	4	5	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Шеър ёд олиш	
1.	М.Қодиров “Талпинаман кўёшга”.
2.	Р.Файз “Кузда”.
Ўқиб бериш	

1.	“Олтин тарвуз” (ўзбек халқ эртаги).
2.	“Алпомиш” (достондан парча).
Ифодали ўқиш	
1.	З.Диёр “Арча”.
2.	Т.Раҳимова “Ёғди-ёғди”.
Сўзлаб бериш	
1.	“Овчи, Кўкча ва Доно” (ўзбек халқ эртаги).
2.	Х.Тўхтабоев “Ҳасса” (ҳикоя).
Кечки соатда ўқиладиган асарлар	
1.	“Лайлак келди, соз бўлди...” (болалар халқ кўшиғи).
2.	“Оқ теракми, кўк терак...” (уйин кўшиғи).
3.	В.Осеева “Қайси бири осон?” (ҳикоя).
4.	Н.Норқобилов “Дўст” (ҳикоя).

**Тасвирий фаолият
(4-5 ёш)**

Расм	Апликация	Қуриш-ясаш	Лой иши	Йил давомида
72	18	18	36	144

**Расм
(4-5 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Мовий осмонда байрам пуфаклари учмоқда (рангли фонда мумли қалам билан).
2.	Помидор ва бодиринглар (рангли фонда мумли қалам билан).
3.	Дарахтда қип-қизил олмалар пишди (кафт ва бармоқлар).
4.	Чувалчангни қувлаётган жўжача (тайёр шакл асосида мумли қалам билан).
5.	Картошкани қопага жойлаймиз (қаламда).
6.	Акварумдаги балиқлар (рангли фонда фломастер билан).
7.	Қувноқ коптокчалар (фломастер).
8.	Ўтилган мавзулар бўйича якка ишлаш.
9.	Дарахт барглари – сариқ ва зарғалдоқ рангда (мўйқалам).
10.	Саватдаги мевалар (мўйқалам).
11.	Седанали нон (фломастер).
12.	Полиздаги қовун ва тарвуз (қаламлар).
13.	Сочикни безаш (пахтали таёқча ва қалам).
14.	Ликобчадаги мандарин ва лимонлар (мумли қалам).
15.	Сабзи ва қизил лавлаги (фломастер).
16.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.
17.	Сарак-сарак кўғирчоқ (тайёр шакл асосида гижимланган елим халта ёрдамида).

18.	Светофор (қаламлар).
19.	Енгил машина (қаламлар.)
20.	Бувижоним учун сомса (пахтали таёқча ва қалам).
21.	Беқасам кўрпача (мўйқалам).
22.	Барглардан гулдаста (баргни бўяш орқали).
23.	Лолахон учун тешик кулчалар (мумли қалам).
24.	Ўтилган мавзулар бўйича якка ишлаш.

**Лой иши
(4-5 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Лой (пластилин, хамир)дан нималар ясаш мумкин?
2.	Помидор ва бодиринг (лой).
3.	Шоҳдаги олмалар (дарахт шоҳи ва пластилин).
4.	Жўжа ва чувалчанг (лой ва рангли пластилин).
5.	Қовун ва тарвузлар (лой).
6.	Саватдаги олма, ўрик ва олча (рангли хамир).
7.	Сабзи ва қизил лавлаги (лой).
8.	Ихтиёрий лой иши.
9.	Енгил машина (ёрқин рангли пластилин).
10.	Ликобчада конфетлар (тузли ёки чинни хамир).
11.	Сомсалар ясаймиз (хамир).
12.	Лолахон учун седанали нон (хамир).

**Аппликация
(4-5 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Ранг-баранг пуфаклар учмоқда (тайёр шакл ва қалам).
2.	Помидор ва бодиринг (тайёр шакл асосида).
3.	Ўйинчоғим учун нақшли сочиқ (тайёр шакл ва қалам).
4.	Сабзи ва картошка (тайёр шакл асосида).
5.	Барг тўкилар – шитир-шитир (қозонни йиртиши йўли билан).
6.	Қувноқ бўғирсоқ ва қуёнча (тайёр шакл асосида).

**Қуриш-ясаш
(4-5 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Қўғирчоқ учун уйча (лего тўплами).
2.	Катта-кичик минора (лего тўплами).

3.	“Нексия” машинаси учун гараж (лего тўплами).
4.	Юк машина (лего тўплами).
5.	Тез юрар поезд учун - темир йўл қурамиз (лего тўплами).
6.	Турли мавзуларда мозаика йиғиш.

**Жисмоний тарбия
(4-5 ёш)**

Юриш	Югуриш	Сакраш	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш	Велосипед хайдаш	Сузиш	Маида моторкани ривож- лантириш	Сенсо- торикани ривож- лантириш	Йил давомида
10	10	10	10	8	8	8	4	4	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Юриш машқлари
1.	Сафда ён томонга юриш.
2.	Оёқ учида мувозанат сақлаб юриш.
3.	Буюмлар оралаб юриш.
4.	Оёқ кафтларининг ён томони билан юриш.
	Югуриш машқлари
1.	Доира бўйлаб югуриш.
2.	Оёқ учида югуриш.
3.	Сафда жуфт бўлиб югуриш.
4.	Илон изи шаклида югуриш.
	Сакраш машқлари
1.	Қўлларни юқорига кўтариб сакраш.
2.	Тўсиқлардан сакраб ўтиш.
	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш машқлари
1.	Тўпни бир-бирига ирғитиш.
2.	Тўпни узоқроққа юмалатиш.
	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш машқлари
1.	10 м масофагача эмаклаб бориш.
2.	Буюмлар остидан эмаклаб ўтиш.
	Велосипед хайдаш
1.	Уч ғилдиракли велосипедни хайдаш.
2.	Тўғри йўналиш бўйича хайдаш.
	Сузиш машқлари
1.	Сувда нафас машқларини бажариш.
2.	Саёз сувда қўлларни ерга тираб олдинга сурилиш.

Майда моторикани ривожлантириш	
1.	Кеглиларни жойига териш.
2.	Сехрли бармоқлар машқи.
Сенсомоторикани ривожлантириш	
1.	Харакатланаётган тўпни кузатиш.
2.	Ҳид ва там билишни ривожлантирувчи машқлар.

**Муסיқа
(4-5 ёш)**

Муסיқа тинглаш	Муסיқий-ритмик ҳаракатлар	Рақс	Қўшиқ айтиш	Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	Муסיқий таълимий ўйин	Йил давомида
13	7	8	28	6	10	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Муסיқа тинглаш*
1.	А.Муҳамедов “Қўғирчоғим алла-ё.
2.	“Чаманда гул” – ўзбек халқ кўшиғи.
3.	А.Муҳамедов “Какку”.
4.	Ш.Ёрматов “Қор”.
	Муסיқий-ритмик ҳаракатлар
1.	“Қари наво” – ўзбек халқ куйи.
2.	Т.Ломова “Марш”.
3.	Т.Ломова “Сайр, рақс, ёмғир”.
4.	Т.Ломова “Ярим ўтириб-туриш”.
	Рақс
1.	М.Икромова “Қўғирчоқлар рақси”.
2.	М.Икромова “Ярашамиз”.
3.	М.Икромова “Ўйнайман”.
4.	“Рўмолим” – ўзбек халқ куйи.
	Қўшиқ айтиш*
1.	Ф.Назаров “Иноқ ўйнаймиз”.
2.	М.Икромова “Сариқ баргчалар”.
3.	С.Абрамова “Шамол”.
4.	Ф.Алимов “Сариқ жўжаларим”.
	Болалар чолғу асбоблари билан таништириш
1.	Металлофон.
2.	Тахта қарсак.

3.	Қонун.
Муסיқий таълимий ўйин	
1.	“Қайси чолғу чаляпти?”
2.	Тулки ва товуклар.
3.	Қуёнлар ва айиқ.
4.	Яширинган товушларни топ.
Муסיқага оид маълумотлар	
1.	Регистрлар (паст, ўрта, юқори).
2.	Кучли, кучсиз (форте, пиано) товушлар.
3.	Мажор-минор.

МАШҒУЛОТЛАРНИНГ МАВЗУЛИ-ТАҚВИМ РЕЖАСИ

Катта гуруҳ (5-6 ёш)

Т.р.	Машғулот номи	Ўқув йили давомида				Жами
		Ҳафтада	Бир ойда	1-ярим йиллик	2-ярим йиллик	
1.	Атроф-муҳит билан таништириш	2	8	32	40	72
2.	Табиат билан таништириш	0,5	2	8	10	18
3.	Илк математик тасавурларни шакллантириш	1	4	16	20	36
4.	Нутқ ўстириш ва саводга тайёргарлик	2	8	32	40	72
5.	Бадиий адабиёт билан таништириш	0,5	2	8	10	18
6.	Расм	2	8	32	40	72
7.	Лой иши	1	4	16	20	36
8.	Апликация	0,5	2	8	10	18
9.	Қуриш-яшаш (қўл меҳнати)	0,5	2	8	10	18
10.	Жисмоний тарбия	2	8	32	40	72
11.	Мусиқа	2	8	32	40	72
Жами:		14	56	224	280	504

Атроф-муҳит билан таништириш (5-6 ёш)

Она Ватан ва атроф-олам	Буюк сиймолар	Байрамлар	Қағдалар меҳнати	Транспорт воситалари	Буюмлар	Кийимлар	Тана қисмлари ва гигиена	Йил давомида
24	6	12	17	5	3	1	4	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Она Ватан ва атроф-олам

1.	Ўзбекистон – менинг Ватаним.
2.	Она шахрим.
3.	Менинг қишлоғим.
4.	Бизнинг маҳалла.
5.	Мен яшаётган кўча.
6.	Мустақиллик майдони (<i>суратлар ёки видео лавҳа орқали</i>).
7.	Олтин куз.
Байрамлар	
1.	Мустақиллик куни байрами.
2.	Ўқитувчилар ва мураббийлар куни.
3.	Ҳосил байрами.
4.	Ўзбек тили – Давлат тили.
5.	Турли сайллар (қовун, узум ва б.).
Катталар меҳнати	
1.	Ўқитувчи меҳнати.
2.	Боғбон меҳнати.
3.	Дехқонлар меҳнати.
Тана қисмлари ва гигиена	
1.	Тана қисмларимизни ўрганамиз (<i>ички аъзолар: юрак, жигар, ошқозон, ўпка ҳақида тушунча бериш</i>).
2.	Қўлни қандай ювиш керак?
3.	Тиш ювишда нималарга эътибор бериш зарур?
4.	Витаминлар.

**Табиат билан таништириш
(5-6 ёш)**

Жонсиз табиат	Жонли табиат		Йил давомида
	Ўсимликлар дунёси	Ҳайвонот дунёси	
3	7	8	18

Машғулот мавзулари	
Жонсиз табиат	
1.	Тоғ, ўрмон, дарё.
2.	Сувнинг буғга ва буғни сувга айланиши (<i>амалий тажрибалар</i>).
Жонли табиат	
Ўсимликлар дунёси	
3.	Мевалар: беҳи, нок, ёнғоқ.
4.	Сабзавотлар: қарам, бақлажон, булғор қалампир, гулкарам.
5.	Полиз экинлари: қовун, тарвуз ва қовоқ.
Ҳайвонот дунёси	
6.	От (<i>сурат орқали</i>).

7.	Йўлбарс ва шер (сурат орқали).
Сайрда	
Жонсиз табиат	
1.	Об-ҳаво ҳолати (қор, ёмғир, дўл ёғиши, момақалдиروق, туман тушиши).
2.	Муассаса боғига сайр (фаслларга хос белгиларини фарқлаш).
Жонли табиат	
3.	Доривор ўсимликлар (сачратқи, баргизуб, отқулоқ).
4.	Маданий ва доривор ўсимлик: райҳон.
5.	Муассаса боғидаги мевали ва манзарали дарахтлар (турли фаслларда).

**Илк математик тасаввурларни шакллантириш
(5-6 ёш)**

Сон ва санок	Миқдор, катталиқ	Геометрик шакллар	Фазода мўлжал олиш	Вақт бўйича илк тушунчалар	Йил давомида
9	7	8	6	6	36

Т.р.	Машғулот мавзулари
Сон ва санок	
1.	6 гача санашни ўрганамиз.
2.	Олтига бирни қўшсак 7 бўлади.
Миқдор, катталиқ	
1.	Нарсаларни (6 тагача) қалин-юпқа, катта-кичик, узун-қисқалигига кўра жойлаштирамиз.
2.	Нарсаларни тенг 2 га бўламиз.
Геометрик шакллар	
1.	Квадрат ва тўғри тўртбурчак шакллари топамиз.
2.	Таёқчалардан геометрик шаклларни ясаймиз ва кўринишини ўзгартирамиз.
Фазода мўлжал олиш	
1.	Ўнг-чап, орқа-олдин, узоқ-яқинни фарқлаймиз.
2.	Қоғоз варағининг ўнг, чап, юқори, паст, ўртасини аниқлаймиз.
Вақт бўйича илк тушунчалар	
1.	Сутка қисмлари – эрталаб, кундузи, кечкурун, тун.
2.	Кеча, бугун, эртага сўзларини тўғри айтаман.

**Ижтимоий-ҳиссий ривожланиш
(5-6 ёш)**

Т.р.	Мавзулар
1.	Саломлашиш одоби. “Ассалому-алайкум, бу мен” (ўйин).
2.	Мен ва менинг исмим. “Менинг суратим” (танишув ўйини).
3.	Биз дўстлар билан бир олам. “Дўстимни мақтайман” (ўйин).
4.	Мен ва менинг ҳиссиётларим. “Кайфиятлар” (ўйин).
5.	Сўзсиз мулоқот. “Мимика” (ўйин).
6.	Мен бахтли бўлишни хоҳлайман. Бахтли бўлиш машқи.

**Нутқ ўстириш ва саводга тайёргарлик
(5-6 ёш)**

Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	Луғат иши	Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	Боғланишли нутқни шакллантириш	Йил давомида
12	22	18	20	72

№	Машғулотлар мавзуси
Нутқ товуш маданиятини тарбиялаш	
1.	“Қувноқ тилча” (эртас).
2.	“S” товуш.
3.	Нутқда нафас олиш ва нафас чиқариш.
4.	“Қувноқ тилча” (эртас).
Луғат иши	
1.	“Мустақиллик майдони- тинчлик рамзи” сурати.
2.	“Олма теримида” сурати.
3.	“Кузда кишилар меҳнати” сурати.
4.	Расмларни номлаш (“S” товуши) ва улар асосида гап тузиш.
Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	
1.	“Боғчамдаги биринчи куним” (шахсий ҳаётдан).
2.	“Менинг ўйинчоқларим” (шахсий ҳаётдан).
3.	“Бизнинг жонли бурчагимиз” (жамоа ҳаётдан).
4.	“Менинг оилам” (шахсий ҳаётдан).
Боғланишли нутқни шакллантириш	
1.	“Бўри билан эчки” (ўзбек халқ эртаги).
2.	“Икки эчки” (ўзбек халқ эртаги).
3.	К.Рахим. “Санобар” (ҳикоя).
4.	“Қуён ва типратикан” (ўзбек халқ эртаги).

**Бадий адабиёт билан таништириш
(5-6 ёш)**

Шеър ёдлатиш	Ўқиб бериш	Ифодали ўқиш	Сўзлаб бериш	Йил давомида
4	5	4	5	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Шеър ёд олиш	
1.	Э. Раимов “Куйга тўлсин она Ватан”.
2.	Ю.Шомансур “Ширмой нон”.
Ўқиб бериш	
1.	А.Навоий. “Бир кабутар” (<i>ҳикоят</i>).
2.	“Ғозлар-оққушлар” (<i>рус халқ эртаги</i>).
Ифодали ўқиш	
1.	Т.Адашбоев “Куз”.
2.	А.Обиджон “Сохта амаки”.
Сўзлаб бериш	
1.	Шухрат “Зайнабнинг мушуги нега аразлади?” (<i>ҳикоя</i>).
2.	В. Берестов “Чин сўз” (<i>адабий эртак</i>).
Кечки соатда ўқиладиган асарлар	
1.	“Читти гул-а, читти гул...” (<i>болалар халқ қўшиғи</i>).
2.	Э.Воҳидов “Ўлка” (<i>шеър</i>).
3.	Ч. Айтматов “Жимжилок” (<i>адабий эртак</i>).
4.	Р.Файз “Чучмома” (<i>шеър</i>).

**Тасвирий фаолият
(5-6 ёш)**

Расм	Апликация	Қуриш-ясаш	Лой иши	Йил давомида
72	18	18	36	144

**Расм
(5-6 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Мустақиллик мушаклари ва байроқчалари (<i>шарбат найчалари, табиий бўёқлар ва рангли қаламлар</i>).
2.	Енгил машина (<i>рангли қаламлар</i>).
3.	Алишер Мирзаевнинг “Тошкент-тинчлик ва дўстлик шаҳри” асари асосида расм чизиш (<i>рангли қаламлар</i>).
4.	Ғарқ пишган мевалар тўкилибди (<i>мумли қаламлар</i>).
5.	Пахта гулли чойнак ва пиёла (<i>мумли қаламлар</i>).
6.	Қумда расм чизиш (<i>Акмал (Нур) Икромжоновнинг қум билан ишлаган</i>

	<i>асарлари асосида).</i>
7.	Онажоним ва мен (<i>мумли қаламлар</i>).
8.	Ўтилган мавзулар бўйича якка ишлаш.
9.	Меҳржон байрамига таклиф қиламиз (<i>таклифнома тайёрлаш, рангли қаламлар ва бўёқ билан</i>).
10.	Кабутар (<i>“Бобур ва кабутар” ривояти асосида мумли қаламлар билан</i>).
11.	Мевазор (<i>фломастер</i>).
12.	Тарвуз ва қовунлар ортилган юк машина (<i>рангли қаламлар</i>).
13.	Олтин куз (<i>кафт ва бармоқлар</i>).
14.	Гуллар ва барглардан нақш (<i>мумли қаламлар</i>).
15.	Самолёт (<i>кафт ва бармоқлар</i>).
16.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.
17.	Лолахон учун гулли дўппи (<i>фломастер</i>).
18.	Шамолда дарахт шохлари эгилибди (<i>мўйқалам</i>).
19.	Дарёдаги балиқчалар ва сув ўтлари (<i>рангли фонда мумли қалам билан</i>).
20.	Зумраднинг сандиғи (<i>ўзбек халқ эртаги асосида мумли қалам билан</i>).
21.	Вертолёт (<i>бармоқлар</i>).
22.	Лолахон учун идишлар (<i>фломастер</i>).
23.	Пальточани безаймиз (<i>Ҳ.Назир “Пальточа” ҳикояси асосида пахтали таёқча ва бармоқлар билан</i>).
24.	Ўтилган мавзулар бўйича якка ишлаш.

Лой иши (5-6 ёш)

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Лой (пластилин, хамир)дан нималар ясаймиз?
2.	Ликобча ва лаган (<i>рангли хамир</i>).
3.	Гулли чойнак ва пиёла (<i>ёрқин рангли пластилин ва қоғоз</i>).
4.	Олти халқали пирамида (<i>пластилин ва таёқча</i>).
5.	Саватда сабзи, шолғом ва лавлаги (<i>лой ёки хамир</i>).
6.	Нўхатполвон (<i>ўзбек халқ эртаги асосида пластилин ва матодан</i>).
7.	Полиздаги тарвуз ва қовунлар (<i>лой</i>).
8.	Ихтиёрий лой иши.
9.	Ҳусайни узум (<i>ёрқин рангли пластилин ва ип</i>).
10.	Олтин тарвуз (<i>ўзбек халқ эртаги асосида лой ёки хамирдан</i>).
11.	Пиёла (<i>лойдан халқаларни бирлаштириб, силлиқлаш усулида</i>).
12.	Юк машинаси (<i>А.Носиров “Янги машина” ҳикояси асосида лойдан</i>).

**Апликация
(5-6 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Рангли байроқчалар (<i>тайёр шакл ва қаламдан фойдаланиш</i>).
2.	Пахта гулли пиёла (<i>симметрик усулда</i>).
3.	Гуллар ва барглардан нақш (<i>шакл ва қаламдан фойдаланиш</i>).
4.	Саватда сабзи, пиёз ва картошка (<i>ғижимланган қоғоз ва қаламдан фойдаланиш</i>).
5.	Лагандаги хурмо ва беҳилар (<i>қоғозни йиртиш ва бўрттириш усули</i>).
6.	Полиздаги қовун ва тарвузлар (<i>бўрттириш усулида</i>).

**Қуриш-яшаш
(5-6 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Байроқчалар (<i>таёқча ва қоғоздан</i>).
2.	Турли машиналар учун гаражлар (<i>лего тўплами</i>).
3.	Робот (<i>лего тўплами</i>).
4.	Самолёт (<i>оригами</i>).
5.	Дўппи яшаш (<i>қоғоз</i>).
6.	Машина ясаймиз (<i>қоғоз қутидан ёки лего</i>).

**Жисмоний тарбия
(5-6 ёш)**

Юриш	Югуриш	Сакраш	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш	Велосипед хайдаш	Сузиш	Майда моторикани ривож- лантириш	Сенсо- моторикани ривож- лантириш	Йил давомида
10	10	10	10	8	8	8	4	4	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Юриш машқлари
1.	Оддий гимнастик қадам ташлаб юриш.
2.	Олдинга, ёнга, орқага, доира бўйлаб юриш.
3.	Ёнгил қадам ташлаб аскарча юриш.
4.	Бир қаторда ва жуфтликда юриш.
	Югуриш машқлари
1.	Доира бўйлаб югуриш.

2.	Секин, ўртача ва тез югуриш.
Сакраш машқлари	
1.	Тўсиқлардан сакраб ўтиш.
2.	Бир оёғида олдинга ҳаракатланиб сакраш.
Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш машқлари	
1.	Тўпни бир қўл билан узоқроққа ирғитиш.
2.	Тўпни бир қўлидан бошқа қўлига ирғитиш.
Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш машқлари	
1.	Зич буюмлар остидан эмаклаб ўтиш.
2.	Қоринда ва елка билан ётиб қўлларга таяниб ҳамда оёқларни итариб эмаклай олиш.
Велосипед ҳайдаш	
1.	Икки ғилдиракли велосипедни ҳайдаш.
2.	Тўғри йўналиш бўйича ҳайдаш.
Сузиш машқлари	
1.	Сувда нафас машқларини бажариш.
2.	Сувда қўллар билан турли ҳаракатларни бажариш.
Майда моторикани ривожлантириш машқлари	
1.	Тўпларни ёки майда буюмларни саватга тушириш (1м).
2.	Катта ва каттиқ тўпларни улоқтириш.
Сенсомоторикани ривожлантириш	
1.	Эшитиш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.
2.	Тери туйиш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.

**Муסיқа
(5-6 ёш)**

Муסיқа тинглаш	Муסיқий-ритмик ҳаракатлар	Рақс	Қўшиқ айтиш	Болалар чоғу асбоблари билан таништириш	Муסיқий таълимий ўйин	Йил давомида
12	8	8	28*	6	10	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
Муסיқа тинглаш	
1.	М.Бурхонов “Ўзбекистон Давлат мадҳияси”.
2.	“Оромижон” – ўзбек халқ куйи.
3.	“Уфор” – ўзбек халқ куйи.
4.	“Дутор баёти” – ўзбек халқ куйи.
Муסיқий-ритмик ҳаракатлар	
1.	Барглар билан машқ.

2.	Қор бўрон.
3.	Рўмолчани узат.
4.	Бойланди.
Рақс	
1.	М.Бурхонов “Пахта рақси”.
2.	“Андижон полькаси” – ўзбек халқ куйи.
3.	Дутор рақси.
4.	“Попури” – ўзбек халқ куйи.
Қўшиқ айтиш*	
1.	М.Дадабоев “Ўзбекистоним”.
2.	Н.Норхўжаев “Куз”.
3.	Ф.Назаров “Пахтаой”.
4.	М.Икромова “Меҳржон байрами”.
Болалар чолғу асбобларида чалиш	
1.	“Ёмғир ёғалок” – ўзбек халқ қўшиғи.
2.	С.Бобоев “Тойчоғим”.
3.	“Андижон полькаси” – ўзбек халқ куйи.
Муסיқий таълимий ўйин	
1.	“Товушлар қаерда яшайди?”
2.	“Бармоқлар”.

МАШҒУЛОТЛАРНИНГ МАВЗУЛИ-ТАҚВИМ РЕЖАСИ

Мақтабга тайёрлов гуруҳи (6-7 ёш)

Т.р.	Машғулот номи	Ўқув йили давомида				
		Ҳафтада	Бир ойда	1-ярим йиллик	2-ярим йиллик	Жами
1.	Атроф-муҳит билан таништириш	2	8	32	40	72
2.	Табиат билан таништириш	0,5	2	8	10	18
3.	Илк математик тасавурларни шакллантириш	2	8	32	40	72
4.	Нутқ ўстириш	1	4	16	20	36
5.	Саводга тайёргарлик	1	4	16	20	36
6.	Бадиий адабиёт билан таништириш	0,5	2	8	10	18
7.	Расм	2	8	32	40	72
8.	Лой иши	1	4	16	20	36
9.	Апликация	0,5	2	8	10	18
10.	Қуриш-ясаш (қўл меҳнати)	0,5	2	8	10	18
11.	Жисмоний тарбия	2	8	32	40	72
12.	Муסיқа	2	8	32	40	72
Жами:		15	60	240	300	540

Атроф-муҳит билан таништириш (6-7 ёш)

Она Ватан ва атроф-олам	Буюк сиймолар	Байрамлар	Катталар меҳнати	Транспорт воситалари	Буюмлар	Кийимлар	Тана қисмлари ва гигиена	Йил давомида
18	8	11	20	4	4	1	6	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Она Ватан ва атроф-олам

1.	Ўзбекистон – менинг Ватаним.
2.	Она шаҳрим.
3.	Тошкент – Ўзбекистоннинг пойтахти (<i>суратлар ёки видео лавҳа орқали</i>).
Байрамлар	
1.	Мустақиллик байрами.
2.	Ўқитувчилар ва мураббийлар куни.
3.	Ҳосил байрами.
4.	Ўзбек тили – Давлат тили.
Катталар меҳнати	
1.	Дехқонлар меҳнати.
2.	Ўқитувчи касби.
3.	Яқин атрофдаги корхонага сайр (<i>мебель, автомобил, телевизор, музлаткич, чинни ишлаб чиқарадиган корхона, тўқимачилик, новвойхона в.б.</i>).
4.	Боғбон меҳнати.
Транспорт ва алоқа воситалари	
1.	Транспорт воситалари турлари.
2.	Йўл қоидаси – умр фойдаси.
3.	Светофор белгилари ва уларга амал қилиш.
Тана қисмлари ва гигиена	
1.	Тана қисмларимизни ўрганамиз (<i>ўпка билан нафас оламиз, юрак уради, жигар қонни тозалайди ...</i>).
2.	Қўлни тўғри ювиш қоидалари.
3.	Тишни тўғри ювиш қоидалари.
4.	Соғ танда-соғлом ақл (<i>ички органлар</i>).
5.	Шахсий гигиена қоидаларига риоя қиламиз.
6.	Витаминлар соғлиғимиз учун фойдали.

**Табиат билан таништириш
(6-7 ёш)**

Жонсиз табиат	Жонли табиат		Йил давомида
	Ўсимликлар дунёси	Ҳайвонот дунёси	
4	6	8	18

Машғулот мавзулари	
Жонли табиат	
Ўсимликлар дунёси	
1.	Мевалар: анжир, узум, тут.
2.	Сабзавотлар (<i>умумлаштириш</i>).

3.	Мевалар (<i>умумлаштириш</i>).
4.	Ғўза ўсимлиги.
5.	Полиз экинлари: қовун, тарвуз, хандалак, қовоқ.
Ҳайвонот дунёси	
6.	Жирафа, фил, маймун, зебра, бегемот (<i>сурат орқали</i>).
7.	Судралиб юрвчи ҳайвонлар: тимсоҳ, илон.
Сайра	
Жонсиз табиат	
1.	Қуёш ҳаракати.
2.	Оқ ва қора булутлар.
3.	Об-ҳаво ҳолати (<i>қор ёғиши, момақалдироқ, дўл ёғиши, туман тушиши</i>).
Жонли табиат	
4.	Муассаса боғига сайр (<i>фаслларга хос белгиларини фарқлаш</i>).
5.	Муассаса боғидаги мевали дарахтлар (<i>турли фаслларда</i>).
6.	Манзарали дарахтлар (<i>қайрағоч, тол</i>).

**Илк математик тасаввурларни шакллантириш
(6-7 ёш)**

Сон ва санок	Миқдор, катталиқ	Геометрик шакллар	Фазода мўлжал олиш	Вақт бўйича илк тушунчалар	Йил давомида
16	14	15	13	14	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
Сон ва санок	
1.	1 дан 10 гача тўғри ва 10 дан 1 гача тесқари санаймиз.
2.	10 гача бўлган сонларда олдин ва кейин келадиган сонни топамиз.
3.	Ёнма-ён турган сонларнинг фарқини билиб олдик.
4.	Иккита кичик сонлардан катта сонни ҳосил қиламиз.
Миқдор, катталиқ	
1.	Нарсаларни 2 та тенг қисмга бўламиз.
2.	Қалин-юпқа нарсаларни қиёслаймиз.
3.	Бутунни 4 та тенг қисмга бўлинг, бутун ва қисмни таққослаймиз.
4.	Нарсаларни 2, 4, 8 (<i>ярим, чорак, нимчорак</i>)та тенг қисмга бўламиз.
Геометрик шакллар	
1.	Кўпбурчаклар билан танишамиз.
2.	Кўпбурчакнинг бурчаклари ва томонларини ўрганамиз.
3.	Турли кўринишдаги тўртбурчаклар.
4.	Шакллардан шакллар тузамиз.

Фазода мўлжал олиш	
1.	Қоғоз варағида нарсаларнинг вазиятини (<i>ўнгда, чанда, юқорида, пастда</i>) аниқлаймиз.
2.	Ўйинчоқнинг атрофидаги нарсаларнинг жойлашувини айтамыз.
3.	Юриш, югуриш пайтида ҳаракат йўналишини ўзгартирамыз.
4.	Теварак-атрофга нисбатан ўз ўрнимни аниқлай оламан.
Вақт бўйича илк тушунчалар	
1.	Сутка қисмлари – эрталаб, кундузи, кечкурун, тун.
2.	Кун ва тун ҳамда кундалик фаолиятларнинг тақсимланишини айтамыз.
3.	Ҳафта кунларининг номларини ёддан биламан.
4.	Ўтаётган ой, сана, ҳафта куни номлари билан танишамиз.

Ижтимоий-ҳиссий ривожланиш (6-7 ёш)

Т.р.	Мавзулар
1.	Саломлашиш одоби. Саломлашиш машқи.
2.	Мен ва менинг исмим. “Исмингни шивирлаган шаббода” (<i>ўйин</i>).
3.	Менинг дўстим. “Ҳақиқий дўст” суҳбат.
4.	Мен ва менинг ҳиссиётларим. “Кайфиятни нима кўтаради?” (<i>ўйин</i>).
5.	Сўзсиз мулоқот. “Пантомимо” (<i>ўйин</i>).
6.	Таниш ва нотаниш одамлар. “Мен ва мен таниган одамлар” (<i>ўйин</i>).

Нутқ ўстириш (6-7 ёш)

Луғат иши	Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	Боғланишли нутқни шакллантириш	Саводга тайёрлаш	Йил давомида
14	13	11	34	72

№	Машғулотлар мавзуси
Луғат иши	
1.	“Мустақиллик майдони- тинчлик рамзи” (<i>сурат асосида ҳикоя</i>).
2.	“2-сентябрь- билимлар куни” (<i>сурат асосида ҳикоя</i>).
3.	“Пахта – миллий бойлигимиз” (<i>сурат асосида ҳикоя</i>).
4.	“Тулки болалари билан” (<i>сурат асосида ҳикоя</i>).
Нутқнинг грамматик тузилишини шакллантириш	
1.	“Олтин куз” (<i>тасвирий ҳикоя</i>).

2.	“Бизнинг боғча” (жамоа ҳаётдан ҳикоя).
3.	“Меҳмонда” (шахсий ҳаётдан ҳикоя).
4.	“Дўконда” (шахсий ҳаётдан ҳикоя).
Боғланишли нутқни шакллантириш	
1.	Гулханий “Тошбақа ва чаён” (масал).
2.	М.Муродов “Икки хил ёрдам” (ҳикоя).
3.	М.Муродов “Икки ният” (ҳикоя).
4.	А.Авлоний “Яхшилик ерда қолмас” (масал).
Саводга тайёрлаш	
1.	“Қувноқ тилча” (эртас).
2.	Нутқда нафас олиш ва нафас чиқариш.
3.	“О” товуши.
4.	“Оо” ҳарфи .
5.	“N” товуши.
6.	Бош ва кичик “Nn” .
7.	“А” товуши, бош ва кичик “А а” ҳарфлари .
8.	“Г” товуши ва бош ва кичик “Гг” ҳарфлари.

**Бадий адабиёт билан таништириш
(6-7 ёш)**

Шеър ёдлатиш	Ўқиб бериш	Ифодали ўқиш	Сўзлаб бериш	Йил давомида
4	6	4	4	18

Т.р.	Машғулот мавзулари
Шеър ёдлатиш	
1.	Б.Исроил “Шундай ўлкам бор”.
2.	Р. Файз. “Момақаймоқ”.
Ўқиб бериш	
1.	Қ.Раҳимбоева “Ўғлим...сўнг қизимга биринчи сабоқ”.
2.	“Тулкивой” (ўзбек халқ эртаги).
Ифодали ўқиш	
1.	Ҳ.Раҳмат “Куз кўринишлари”.
2.	Й.Сулоймон “Ёғяпти”.
Сўзлаб бериш	
1.	“Ибн сино ва китоблар” (ривоят).
2.	Ф. Мусажонов “Қўшоқвойнинг ҳиммати” (ҳикоя).
Кечки соатда ўқиладиган асарлар	
1.	“Бойчечагим бойланди...” (болалар халқ қўшиғи).
2.	“Сахий ва Бахил” (ўзбек халқ эртаги).

3.	Одоб-ахлоқ ҳақида мақоллар.
4.	М.Аъзам “Онам ишдан келади” (шеър).
5.	Н.Гилевич “Чигиртка”(шеър).
6.	А.Барто “Гул тергали қишки ўрмонга” (шеър).

**Тасвирий фаолият
(6-7 ёш)**

Расм	Апликация	Қуриш-ясаш	Лой иши	Йил давомида
72	18	18	36	144

**Расм
(6-7 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Мустақиллик байрами (мўйқалам).
2.	Юртимизда олтин куз (мўйқалам).
3.	Чиройли гулдаста (фломастер).
4.	Мустақиллик майдони (рангли қаламлар).
5.	Олма дарахти (қумдаги расм).
6.	Олма кўтарган типратикон (рангли қаламлар).
7.	Тарбиячи опам (рангли қаламлар).
8.	Ўтилган мавзулар бўйича якка ишлаш.
9.	Қовунлар ортилган юк машина (мумли қалам).
10.	Сўзана (фломастер).
11.	Саватдаги мевалар (натура асосида мумли қалам билан).
12.	Лаганни наққ билан безаймиз (рангли қаламлар).
13.	Тез юрар поезд ва вагонлар (рангли қаламлар).
14.	Меҳржон байрами (мумли қалам).
15.	Гулдондаги барглар (мўйқалам).
16.	Ўтилган мавзулар бўйича жамоа бўлиб ишлаш.
17.	Қизил лавлаги ва турп (натура асосида рангли қаламлар билан).
18.	Коса ва ликобчаларни наққ билан безаймиз.
19.	Парвоздаги ракета (мумли қалам).
20.	Менинг севимли кучукчам (натура асосида рангли қаламлар билан).
21.	Раҳмдилнинг дарахти (О.Бегалиевнинг “Раҳмдилнинг дарахти” адабий эртаги асосида кафт ва бармоқлар билан).
22.	Нақшли кўза (фломастер).
23.	Аэропортдаги самолётлар (ғижимланган елим халта ёрдамида ва қаламлар билан).
24.	Эркин мавзу.

**Лой иши
(6-7 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Биз лой (<i>пластилин, хамир, рангли шам</i>)дан ажойиб нарсалар ясаймиз.
2.	Полиздаги қовоқ, карам (<i>гул қоғоз ва ёрқин рангли пластилин</i>).
3.	Ўйинчоқлар учун ерэнғоқлар (<i>рангли хамир</i>).
4.	Коса ва ликобча (<i>лой</i>).
5.	Саватдаги анор, шафтоли, беҳи ва анжир (<i>гул қоғоз ва ёрқин рангли пластилин</i>).
6.	Турли шаклдаги қовунлар (<i>рангли хамир</i>).
7.	Олтин тарвuzдан тиллалар чикди (<i>эртaк асосида ёрқин рангли пластилиндан</i>).
8.	Ихтиёрий лой иши.
9.	Чойнак, пиёлалар (<i>лой</i>).
10.	Етти ҳалқали пирамида (<i>рангли пластилинлар ва ручкалар</i>).
11.	Ракета ясаймиз (<i>рангли пластилинлар</i>).
12.	Пиёла (<i>ҳалқаларни бирлаштириб, силлиқлаш усулида</i>).

**Апликация
(6-7 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Саватдаги сабзавотлар – бақлажон, лавлаги, турп (<i>қоғозни йиртиши ва бўрттириши усули</i>).
2.	Олма кўтарган типратикон (<i>гулқоғозни йиртиши усулида</i>).
3.	Кўза (<i>симметрик усулда</i>).
4.	Нақшли лаган (<i>бир марталик ликобча ва гулқоғоз</i>).
5.	Чиройли сўзана (<i>квиллинг</i>).
6.	Самодаги ракета (<i>бўрттириши усули</i>).

**Қуриш-ясаш
(6-7 ёш)**

Т.р.	Машғулот мавзулари
1.	Мустақиллик майдони (<i>лего тўплами</i>).
2.	Самолёт (<i>оригами</i>).
3.	Китобларни тузатамиз.
4.	Поезд ва вагонлар (<i>шарбат қутиси ёки лего</i>).
5.	Бизнинг шаҳар (<i>лего тўплами</i>).
6.	Машина (<i>лего</i>).

**Жисмоний тарбия
(6-7 ёш)**

Юриш	Югуриш	Сакраш	Юмалатиш ирғитиш ва илиб олиш	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш	Велосипед хайдаш	Сузиш	Маида моторикани ривож- лантириш	Сенсомотори кани ривож- лантириш	Йил давомида
10	10	10	10	8	8	8	4	4	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
	Юриш машқлари
1.	Доира бўйлаб энгашиб юриш.
2.	Турли сафланишларда (<i>биттадан, иккитадан, тўрттадан колонна бўлиб, доира олиб, саф тортиб</i>) юриш.
	Югуриш машқлари
1.	Доира бўйлаб югуриш.
2.	Тезликни сақлаган ҳолда югуриш.
	Сакраш машқлари
1.	Кўлларни олдинга узатиб сакраш.
2.	Кўлларни ён томонга узатиб сакраш.
	Юмалатиш, ирғитиш ва илиб олиш машқлари
1.	Тўпни икки кўл билан ирғитиш.
2.	Қум солинган қопчаларни узоқроққа улоқтириш.
	Эмаклаш ва тирмашиб чиқиш машқлари
1.	Гимнастика ўриндиғи устидан қатор қилиб қўйилган тўсиқлар ичидан эмаклаш.
2.	Қоринда ва елка билан ётиб кўлларга таяниб ҳамда оёқларни итариб эмаклай олиш.
	Велосипед хайдаш
1.	Икки ғилдиракли велосипедни хайдаш.
2.	Тўғри йўналиш бўйича хайдаш.
	Сузиш машқлари
1.	Галма-гал нафас олиб, нафас чиқариб сузиш.
2.	Сувда тебранишлар ҳосил қилиш.
	Маида моторикани ривожлантириш
1.	Тўпни 1м. нишонга тушириш.
2.	Катта ва қаттиқ тўпларни улоқтириш.
	Сенсомоторикани ривожлантириш
1.	Кўриш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.
2.	Тери туйиш сезгисини ривожлантирувчи машқлар.

Муסיқа (6-7 ёш)

Муסיқа тинглаш	Муסיқий-ритмик харакатлар	Рақс	Қўшиқ айтиш	Болалар чолғу асбоблари билан таништириш	Муסיқий таълимий ўйин	Йил давомида
10	8	10	28*	6	10	72

Т.р.	Машғулот мавзулари
Муסיқа тинглаш	
1.	М.Бурхонов “Ўзбекистон Давлат мадҳияси”
2.	М.Дадабоев “Ўзбекистон мустақил”
3.	“Доира садолари”
4.	А.Мансуров “Оҳангларда эртақлар”
Муסיқий-ритмик харакатлар	
1.	Е.Тиличиева “Югурамиз”.
2.	“Стукалька” – украин халқ куйи.
3.	“Хурмача боғи” – ўзбек халқ ўйини.
4.	“Чертмак” – ўзбек халқ куйи.
Рақс	
1.	Д.Зокиров “Жуфтли рақс”.
2.	Замонавий рақс (<i>ихтиёрий</i>).
3.	“Пахта рақси”.
4.	“Палов рақси” – ўзбек халқ куйи.
Қўшиқ айтиш*	
1.	М.Бурхонов “Ўзбекистон”.
2.	“Ойижон” – ўзбек халқ лапарни.
3.	“Гуллола” – ўзбек халқ лапарни.
4.	Н.Норхўжаев “Меҳржон”.
Болалар чолғу асбобларида чалиш	
1.	К.Абдуллаев “Олма”.
2.	М.Дадабоев “Онажоним”.
3.	И.Ақбаров “Марш”.
Муסיқий таълимий ўйин	
1.	“Уйчаларга яширинган товушлар”.
2.	“Кайфият”.
3.	“Овозидан топ”.
4.	Қайси чолғунинг товуши?”.

5.	“Муסיқали лото”.
Муסיқага оид маълумотлар	
1.	Мажор ва минор.
2.	Регистрлар.
3.	Дутор, рубоб, танбур, ғижжак, карнай, чанг, най ва б.
4.	Дирижёр ва оркестр.
5.	Товуш баландлиги.
6.	Фортэ ва пиано.
7.	Композиторлар: Ш.Ёрматов, Н.Норхўжаев, Д.Омонуллаева ва б.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Мактабгача таълимга қўйиладиган Давлат талаблари. Т., 2013.
2. “Болажон” таянч дастури. Тузувчилар: С.С.Мирджалилова ва бошқалар.Т., 2010.
3. Мактабгача таълим муассасаларида жисмоний тарбия. Тузувчи-муаллифлар: Т.С.Усмонхўжаев, С.Т.Исломова. Т., 2006.
4. Мактабгача таълим муассасаларида экологик таълим-тарбия. Дастур ва ўқув қўлланма.Тузувчи: Н.Равшанова. Т., 2006.
5. Мактабгача ёшдаги болаларнинг умумий ва кенгайтирилган жисмоний тарбияси. Тузувчи-муаллифлар: К.М.Маҳкамжонов, М.Ш.Расулева ва б. Т., 2006
6. Ота-оналарга мактабгача ёшдаги болаларнинг гигиеник тарбияси ҳақида. Тузувчи: Д.Ж.Шарипова. Т., 2007
7. Раҳмонқулова З.А., Мактабгача ёшдаги болаларда илк математик тасаввурларни шакллантириш. Методик қўлланма. Т., 2007.
8. Нутқ ўстириш машғулот ишланмалари (катта ва тайёрлов гуруҳлар). Методик қўлланма. Тузувчилар: Ф.Р.Қодирова, М.Файзуллаева. Т., 2007.
9. Ҳаракатли ўйинлар. Тузувчи: Д.Зайнитдинова. Т.2006
10. Бола шахсини ривожланишининг долзарб муаммолари. II Халқаро илмий – амалий анжуманининг тезис ва мақолалар тўплами, 2008.
11. Рақс элементлари орқали болаларни жисмоний ривожлантириш. Методик қўлланма. Тузувчилар: М.Каримов ва М.Икромова. Т., 2008.
12. Мактабгача ва мактаб ёшидаги болаларни овқатлантириш. Илмий – услубий қўлланма, А.Р. Содиқов, А.Мирзааҳмедов. Т., 2008.
13. Раҳмонқулова З.А., Қурбонова Н., Мактабгача ёшдаги болаларда математик тасаввурларини шакллантириш. Методик қўлланма, Т., 2009.
14. Ўзбекистонда мактабгача таълим тизимини модернизациялаш-юксак маънавиятли келажак авлодни тарбиялаш негизидир. Республика илмий-амалий анжумани материаллари. Т., 2009.
15. Болаларни мактабга тайёрлашда ноанъанавий ўйинлардан фойдаланиш. Методик қўлланма, Г.Қ.Жалолова, Тошкент, 2004.
16. Буюк мутаффакирлар тўғрисида хикоялар. Методик қўлланма. Тузувчилар: Файзуллаева М. ва б. Т., 2004.
17. Ибрагимова З., Мактабгача таълим муассасаларида бадий адабиёт. (*илк, кичик, ўрта, катта ва тайёрлов гуруҳлар учун машғулотлар тўплами*). Т., 2012.
18. Раҳмонқулова З.А., Мактабгача ёшдаги болаларда математик тасаввурларини шакллантириш (*кичик гуруҳ учун*). Методик қўлланма, Т., 2012.
19. Раҳмонқулова З.А., Қурбонова Н., Мактабгача ёшдаги болаларда математик тасаввурларини шакллантириш (*ўрта гуруҳ учун*). Методик қўлланма, Т., 2012.
20. Раҳмонқулова З.А., Мактабгача ёшдаги болаларда математик тасаввурларини шакллантириш (*катта гуруҳ учун*). Методик қўлланма, Т., 2012.
21. Раҳмонқулова З.А., Қурбонова Н., Мактабгача ёшдаги болаларда математик тасаввурларини шакллантириш (*тайёрлов гуруҳи учун*). Методик қўлланма, Т., 2012.

22. “Болажон” таянч дастури бўйича бадий адабиёт мажмуаси. 1-китоб. Тузувчи: Ибрагимова З., Т., 2013.

23. “Болажон” таянч дастури бўйича бадий адабиёт мажмуаси. 2-китоб. Тузувчи: Ибрагимова З., Т., 2013.

24. Нутқ ўстириш, саводга тайёргарлик. Тузувчилар: Файзуллаева М. ва б. Суратли қўлланма. Т., 2014.

25. Раҳмонқулова З.А., Болажон таянч дастури асосида болаларнинг математик тасавурларини шакллантириш. Суратли қўлланма. Т., 2014.

26. Соғ танда соғлом ақл. Тузувчилар: Файзуллаева М. ва б. Суратли қўлланма. Т., 2014.

27. Раҳмонқулова З.А., Файзуллаева М., Мактабгача ёшдаги болаларни атроф-муҳит билан таништириш (*илк, кичик, ўрта гуруҳлар учун*). Методик қўлланма, Т., 2016.

28. Раҳмонқулова З.А., Файзуллаева М., Нуриддинова М., Мактабгача ёшдаги болаларни атроф-муҳит билан таништириш (*катта, тайёрлов гуруҳлари учун*). Методик қўлланма, Т., 2016.